

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

ГРУПУВАННЯ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Ефективне функціонування підприємств за умов конкурентного середовища потребує забезпечення їх економічного розвитку, оскільки саме економічний розвиток є запорукою конкурентоспроможності компаній [1–4]. Це, своєю чергою, зумовлено тим, що під час економічного розвитку підприємств покращується якість та зростають обсяги їх ресурсів [5–11]. При цьому необхідно брати до уваги наявність різних видів економічного розвитку підприємств [12]. Зокрема, до найважливіших з них належить технічний розвиток компаній [13–15], який відбувається на засадах впровадження на підприємствах прогресивних видів техніки [16, 17], що справляє позитивний вплив на перебіг виробничо-збутових процесів [18–20].

Загалом, науковцями досліджуються різноманітні типи економічного розвитку [21–25] та, відповідно, пропонуються різні способи їх групування. Зокрема, виділяють такі ознаки цього групування, як: динаміка тих змін, що відбуваються у соціально-економічній системі підприємства, характер змін, предмет розвитку, природа критеріїв розвитку, характер дій суб'єкта розвитку, рівень прогнозованості результатів розвитку, масштаб змін, тип тренду, обрана корпоративна стратегія тощо.

Не дивлячись на існування значної кількості способів групування типів економічного розвитку підприємств, у контексті вирішення проблеми оцінювання потенціалу цього розвитку постає необхідність у виокремленні типів економічного розвитку суб'єктів господарювання за його джерелами. Вирішальну роль у такому групуванні повинно відігравати виокремлення екстенсивного, інтенсивного та екстенсивно-інтенсивного типів розвитку. Своєю чергою, екстенсивний тип розвитку поділятиметься на підвиди залежно від того, обсяги яких видів ресурсів підприємства нарощуються. Щодо інтенсивного типу розвитку, то можна виділити два його головні підвиди – продуктовий та витратозберігаючий, який відображається у зниженні питомих витрат на виготовлення продукції.

Окрім того, варто здійснити поділ видів економічного розвитку підприємств за такими ознаками: за швидкістю змін (одномоментний та поступовий розвиток); за необхідністю позбуватися у процесі розвитку частини внутрішніх властивостей підприємства (розвиток, здійснення якого потребує лише набуття додаткових внутрішніх властивостей; розвиток, здійснення якого потребує лише усунення частини наявних внутрішніх властивостей; розвиток, здійснення якого передбачає як усунення частини наявних внутрішніх властивостей підприємства, так і набуття ним додаткових внутрішніх властивостей); залежно від того, чи бере оцінювач його

потенціалу участь у формуванні цього потенціалу (розвиток, здійснення якого передбачає участь оцінювача потенціалу цього розвитку; розвиток, здійснення якого не передбачає участь оцінювача потенціалу цього розвитку).

Зокрема, важливо відмітити одномоментний розвиток, за якого зміни відбуваються протягом досить короткого проміжку часу. Одним з головних джерел цього типу розвитку є інформація, яка поступає в управлінську підсистему підприємства і стосується можливостей покращання її функціонування, передусім, завдяки вдосконаленню певних управлінських компетенцій. Ця інформація може надходити, зокрема, від особи (осіб), які провадять оцінку потенціалу економічного розвитку підприємства. В останньому випадку одномоментний розвиток підприємства буде одночасно розвитком, здійснення якого передбачає участь оцінювача потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Розгляд типів економічного розвитку підприємств потребує також виокремлення їх саморозвитку та екзогенного розвитку. Саморозвиток підприємства закладається у структурі його наявних ресурсів та компетенцій, тоді як реалізація екзогенного розвитку вимагає збільшення (в окремих випадках – зменшення) обсягів певних видів ресурсів та (або) здобуття додаткових компетенцій у сфері управління цими ресурсами.

Розширення типології видів економічного розвитку підприємств дає змогу виявити додаткові можливості щодо управління ним та, відповідно, оцінити потенціал довготривалого зростання економічних результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. *Науковий вісник ХДУ*, (2), 77–81.
2. Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, (1(1)), 369–373.
3. Меркулов, М. М. (2015). Побудова стратегії розвитку підприємства на основі сформованої системи збалансованих показників. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, (2 (1)), 47–54.
4. Міщенко, Н. Г. & Міщук, А. І. (2016). Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (4(236)), 191–204.
5. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
6. Emelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L. & Hryshko, V. (2014) The Impact of the Technological Development Level of Ukrainian Enterprises on the Competitiveness of Their Products. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, (4), 129–135.
7. Yemelyanov, O., Kurylo, O. & Petrushka, T. (2018). Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Науковий вісник «Полісся»*, (2 (14)), 141–149.
8. Yemelyanov, O., Symak, A. & Zarytska, O. (2016). Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie*, (3), 128–137.
9. Войцехівська, В. В., Войцехівська, Ю. В. & Висоцький, А. Л. (2012). Методи прогнозування розвитку виробничого потенціалу підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*, (725), 42–48.
10. Плешка, А. Р. (2011). Фактори, що впливають на розвиток виробничого потенціалу. *Наук. праці Нац. ун-ту харч. технологій* (37/38), 279–283.
11. Малярець, Л. М. (2003). Канонічний аналіз процесів розвитку потенціалу підприємства.

Регіональні перспективи, (2/3), 114–116.

12. Погорелов, Ю. С. (2006). Розвиток підприємства: поняття та види. *Культура народів Причорномор'я, (88), 75–81.*
13. Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості, (1(36)), 3–9.*
14. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Клімковський, М. І. (2020). Методологічні засади оцінювання потенціалу технічного розвитку підприємств. *ЛОГОС. ОНЛАЙН.*
15. Ємельянов, А. Ю. & Петрушка, Т. А. (2013). Исследование факторов технологического развития предприятий. *Проблемы экономики и менеджмента, (11), 13–21.*
16. Гришко, В. А., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2010). Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління, (683), 210–215.*
17. Ємельянов, О. Ю. & Гришко, В. А. (2009). Управління якістю продукції машинобудівного підприємства в процесі формування його інноваційного потенціалу. *Збірник наукових праць “Економіка: проблеми теорії та практики” (253 (VII)), 185–191.*
18. Висоцький, А. Л. (2014). Види, чинники та об'єкти управління збутовим потенціалом машинобудівного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць, (24.7), 315–323.*
19. Висоцький, А. Л. (2014). Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України, (24.8), 225–233.*
20. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій, (3), 198–212.*
21. Захарченко, Н. В. (2015). Оцінка рівня високотехнологічного розвитку виробничого підприємства. *Економічний вісник університету: зб. наук. праць, (26.1), 73–80.*
22. Петрушка, Т. О. (2013). *Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств* (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
23. Смачило, І. І. (2013). Принципи формування та структура механізму управління сталим розвитком підприємства. *Економіка розвитку, (3), 79–82.*
24. Сич, Є. М. & Сугоняко, Д. О. (2011). Структура механізму інноваційно-інвестиційного управління розвитком підприємств туристичного транспорту. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури, (32), 166–170.*
25. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості, (4 (68)), 97–104.*